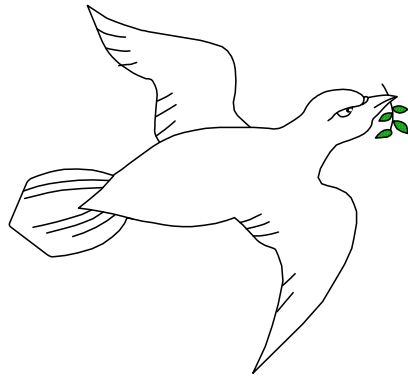

KALIX KOMMUN

KVINNOFRID

**Gemensam handlingsplan där hot och våld
förekommer i nära relationer för**

**Kalix kommun, IFO
Polismyndigheten
Kalix sjukhus
Kvinnojouren
Svenska Kyrkan**

BAKGRUND

Regeringen, med bakgrund av "Kvinnofridsproposition" (1997/98:55) fattade 1998 beslut om att våld mot kvinnor skall bekämpas med tre centrala utgångspunkter:

- Förbättring och skärpning av lagstiftningen
- Förebyggande åtgärder
- Bättre bemötande av våldsutsatta kvinnor

På regeringsuppdrag har Kalix kommuns socialförvaltning därför sammanställt ett material gällande riktlinjer för handläggning och dokumentation vid brott mot kvinnor.

Mäns brott mot kvinnor är ett stort samhällsproblem och enligt statistiken har anmälda brott mot kvinnor ökat med 56% under åren 1986-1996. Våld mot kvinnor är ett individuellt problem och ett folkhälsoproblem. Våld i nära relationer är även ett allvarligt hot mot barns och ungdomars sociala och psykiska utveckling och präglar starkt deras framtida värderingar och normer kring relationen mellan könen.

Med lagändringen som trädde i kraft den 1 juli 1998 konkretiserades och förtydligades socialtjänstens ansvar för misshandlade kvinnor och andra brottsoffer i 5 kap 11 § SoL

"Socialtjänsten bör härvid särskilt beakta att kvinnor som är eller har varit utsatta för våld eller andra övergrepp i hemmet kan vara i behov av stöd och hjälp för att förändra sin situation." (2001:213)

Begreppet våld mot kvinnor handlar om ett flertal handlingar och företeelser som är könsspecifika och könsrelaterade. Enligt Kvinnofridspropositionen innefattas följande i begreppet:

- Våld inom äktenskapet
- Sexuella trakasserier i arbetslivet
- Kvinnlig könsstympling
- Prostitution

HANDLÄGGNING AV ETT ÄRENDE HOS SOCIALTJÄNSTEN DÄR DET FÖREKOMMIT ELLER MISSTÄNKTS HAR FÖREKOMMIT VÅLD INOM FAMILJEN

Mörkertalet för utsatta kvinnor är mycket stor och det är därför av stor vikt att socialsekreterare och andra som möter kvinnor är uppmärksamma på om våld förekommer i familjen. Den viktigaste uppgiften för varje handläggare är att i sitt dagliga arbete alltid ställa frågor om våld i nära relationer förekommer. Tecken på att det kan förekommer våld kan vara makt och kontroll från mannen, kvinnan har ingen insyn i familjens ekonomi, psykisk ohälsa samt frekventa besök på

KALIX KOMMUN

socialkontoret med ovanliga eller oklara behov. Det är viktigt att tänka på att inte ifrågasätta och kritisera kvinnor som blivit utsatta för våld. Professionell tolk skall anlitas om kvinnan inte talar svenska.

ALLMÄNNA FRÅGOR ATT STÄLLA VID MISSTANKE OM VÅLD I NÄRA RELATIONER

- Jag vet inte om det är ett problem för dig, men många av mina klienter har upplevt våld i sina relationer. Jag brukar därför fråga alla rutinmässigt om detta. Har du blivit utsatt för våld av din partner?
- Det förekommer konflikter i alla relationer – vad händer när du och din man blir osams? Händer det att konflikterna slutar med våld?
- Du nämnde att din partner använder alkohol. Hur uppträder han när han är påverkad? Skrämmer hans beteende dig någonsin? Blir han våldsam?

SPECIFIKA FRÅGOR

- Är du rädd för din partner?
- Har din man någon gång slagit dig eller hotat att skada dig eller någon i din familj?
- Är han våldsam mot barnen?
Har din man någonsin försökt att hindra dig från att göra saker som är viktiga för dig?
- Kontrollerar han ditt dagliga liv? Förtrycker eller förödmjukar din man dig?
- Har din man någon gång hotat dig med vapen?
- Har din man sagt att han skall döda dig, barnen eller sig själv om du lämnar honom?

FRÅGOR OM SEXUELLA ÖVERGREPP

Sexuella övergrepp kan vara mycket känsligt och smärtsamt att svara på. Avvakta därför att ställa dessa frågor tills relationen känns trygg.

- Har din man någonsin tvingat dig att ha sex när du själv inte har velat?
- Har din partner tvingat dig att utföra sexuella handlingar du inte velat själv?

SÄKERHETSPLANERING I AKUTA SITUATIONER DÄR VÅLD FÖREKOMMIT

Socialtjänsten kan komma i situationer där en kvinna är i behov av akut hjälp. Det är då viktigt att tillsammans med kvinnan göra en säkerhetsplanering. Hennes och barnens säkerhet är första prioritet?

Frågeställningar som handläggare då skall tänka på är
Vad är hon mest rädd för nu?

- Var finns kvinnan och barnen? Var finns mannen?
- Är kvinnan och barnen säkra där de är just nu?
- Hur våldsam är mannen och har det förvärrats på senare tid?

KALIX KOMMUN

- Har han hotat att döda henne eller barnen?
 - Har han vapen?
 - Är hon i behov av annan bostad just nu?
 - Kan kvinnojouren var till hjälp?
-
- Utgångspunkten är att när kvinnan lämnar hemmet ska barnen följa med henne. Hon har laglig rätt göra så då detta är en nödsituation vilket går före "egenmäktighet mot barn" enligt BrB 7:4
 - I första skedet behöver barnen lugn och ro för att orka vidare i processen – först därefter lägger man upp en plan för skolgång osv.
 - Behöver hon eller barnen komma i kontakt med sjukvården? Försök att finna en läkare som kvinnan tidigare varit i kontakt med eller som hon känner förtroende för?

Handläggarna skall tänka på att:

- Arbeta två och två
- Avboka tider så att Ni kan fullfölja arbetet på ett bra sätt
- Är kvinnan i behov av kontanta pengar
- Har kvinnan reservkläder till barnen eller behöver du ordna detta
- Gör ingen långtidsplanering, hjälp henne att tänka i kort perspektiv. Var tydlig och hjälp henne att göra en checklista på det hon behöver.
- Vad behöver handlas. Mat, blöjor, hygienartiklar.
- Räkna inte med att kvinnan skall hålla kontakten, du som socialsekreterare måste ringa eller besöka kvinnan.
- Är kvinnan i behov av avlastning
- Utöver vanligt ekonomiskt bistånd kan kvinnan framöver vara i behov av hemligt telefonnummer, säkerhetsutrustning till hemmet etc.
- Ha tålamod eftersom hon upprepade gånger kan flytta hem till mannen

Kvinnor som lever i en misshandelssituation är dåligt rustad att ta hand om sina barn. Hon är i behov av stöd i sin föräldrafunktion lika väl som barnen är i behov av trygga vuxna omkring sig. I många fall är mannens aggression riktad mot såväl kvinnan som barnen. Våldet upphör sällan i samband med en separation eller att familjen flyttar isär. Tvärtom trappas det oftast upp.

Beakta följande:

- Om kvinnan lämnat hemmet skall hon beredas tillgång till bostaden för att hämta det hon behöver – här kan polisen hjälpa till.
- Ska polisanmälan göras?
- Ska hon begära besöksförbud?
- Kan hon arbeta eller behöver en sjukskrivning ordnas?

KALIX KOMMUN

- Finns underåriga barn inblandade ska interanmälan göras snarast till Barn och familjegruppen.
- Var noga med att informera kvinnan om hur du tänker gå vidare med ärendet så hon får en tydlig information i frågan. Har kvinnan svårt att ta till sig information så kan det vara lämpligt att informera ex en representant från kvinnojouren.
- Hur har barnen det mitt i konflikten?
- Skall de hellre bo hos anhöriga eller andra viktiga personer en tid?
- I samband med denna bedömning, tala med barnen om vad som hänt och var tydlig. Det ger struktur och trygghet.
- Barnen befinner sig i kris och är i behov av krissamtal.

Om kvinnan trots allt går hem, diskutera och planera tillsammans med kvinnan

- Fråga kvinnan om hon kommer att ringa polisen om mannen blir våldsam. Om hon inte kan komma åt att ringa, vad skall hon då göra för att påkalla hjälp?
- Vart skall hon ta vägen om hon måste fly? Hjälpt henne att sammanställa en telefon och adresslista.
- Avtala om tid för återbesök och motivera henne att komma tillbaka.
- Följande saker bör hon ha i säkert förvar om hon planerar att lämna hemmet:

Identitetshandlingar för henne och barnen:

- viktiga dokument
- viktiga telefonnummer och adresser
- eventuella mediciner
- personliga tillhörigheter
- extra nycklar till bil, bankfack etc

Handläggares möte med mannen

- Kvinnan och mannen skall aldrig ha samma handläggare
- Ställ konkreta frågor och prata exakt om vad som hände.
- Vad händer när du blir arg?
- Blir du våldsam?
- Tog du tag i henne?
- Slog du henne?
- Prata med honom om barnet/barnen
- Hjälpt honom att sätta barnen i fokus
- Hur skall han lära sig att hantera situationer utan att ta till våld?
- Tala om att våld är en brottslig handling som han bär ansvaret för.

Handläggarens möte med barnen

KALIX KOMMUN

Våldsutsatta kvinnor tror i många fall inte att barnen ser eller märker av våldet. Även om barn inte direkt bevittnar våldet, påverkas de ändå av det våld som äger rum i familjen. Gemensam symtombild för barn som lever i en familj där våld förekommer.

- **Känner oro och ängslan**
- **Har ambivalenta känslor inför föräldrarna**
- **Berättar inte om våldet**
- **Skäms över det våld som förekommer**

Tänk på att barnen behöver en trygg miljö att tala i och att det har med sig en person som de kan känna sig trygg tillsammans med. Det är viktigt att möta barnen och ge information om vad som hänt och vad som kommer att hända. Barnen behöver få berätta om sina upplevelser, krissamtal bör ske inom 1-2 veckor efter det att misshandeln har ägt rum. Lyft av barnets skuld och ansvar.

Bilaga: Lagtext samt kommentar 5 kap 11 § SoL ur boken Socialtjänstlagen, en vägledning Svenska kommunförbundet 2001.

Kontakter som kvinnan och barnen kan vara i behov av:

Sjukvården: Läkarundersökning för rättsintyg, PBU kontakt

Kontaktperson: Namn, telefonnummer

Öppenpsykiatri: Samtalskontakt

Kontaktperson: Namn, telefonnummer

Polisen: Anmälan, besöksförbud. trygghetspaket, skyddad adress, ny identitet

Viktigt att komma ihåg att kvinnan har rätt till ett målsägandebiträde, detta är gratis.

Kontaktperson: Namn, telefonnummer

Kvinnojouren: Kontaktperson, namn, telefonnummer, stöd/kontaktperson

Antaget av kommunstyrelsen 2005-03-21 § 66

Omformaterat 2006-10-27/asl

W:\DATA\KSI\Författningssamling\Policy och program\Handlingsplan kvinnofrid.doc